

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIŠKAS LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXV Nr. 18

KETVIRTADIENIS, SPALIO (OCTOBER) 3, 1985

KAINA 25 c.

KASDIEN

**KAD BLIZGETŲ
PAGERBĖ ARKIVYSKUPĄ
PRADEDA NEBESISEKTI
ANEKDOTAS AR NE...**

Sibiro rytuose, netoli Mirny kaimo, kalnakasiai rado nepaprasto gražumo deimanto gabalą ir jį pavadino neseniai iškūto katastrofoje žuvusios amerikietės mergaitės Samantha Smith vardu. Kaip žinia, Samantha Smith pagarsėjo Tarybų Sąjungoje ir visame pasaulyje, kai 1983 metais Yuri Andropovo kvietimu buvo nuvykusi į TSRS įsitikinti, kad kaip visa tarybinė liaudis, taip ir vaikai trokšta taikos.

Kalnakasiai rastą nepaprastą grožio deimanto gabalą pavadino Samantha Smith vardu dėl to, kad jos atminimas tarybinei liaudžiai blizgėtų, kaip blizga tas rastas deimanto gabalas.

Mūšikiai lietuviškieji nacionalistai snobai, ypač iš marijonų "Draugo" pastogės, be perstojo tautina, kad Lietuvoje nėra religinės laisvės, kad katalikų bažnyčiai tenai sodoma ir gomora.

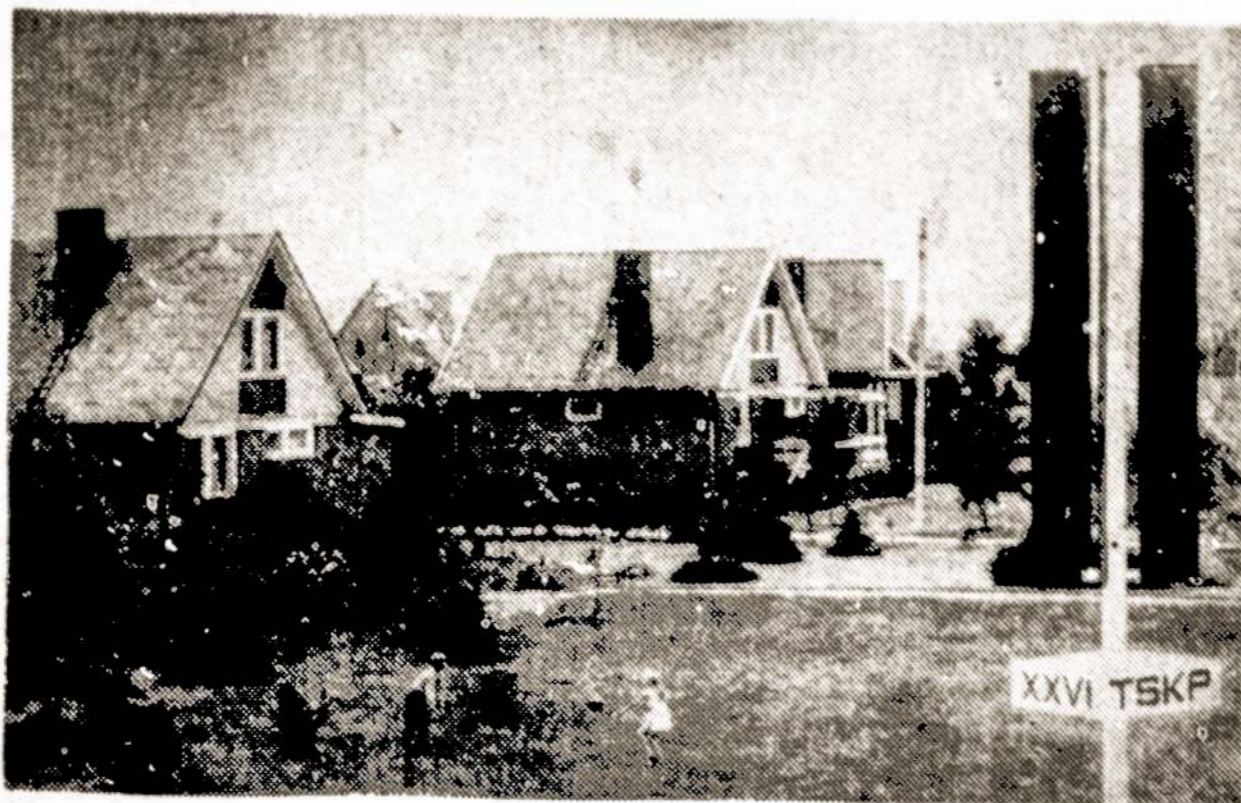
Bet štai, pasiskaitykite šios dienos "Vilnyje" vilniškės ELTOS pranešimą, kaip buvo pagerbtas arkivyskupas Liudvikas Pavilionis ryšium su jo 75-osiomis gimimo metinėmis. Arkivyskupą sveikino ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos, ir Lietuvos TSRS Taikos gynimo komitetas, ir Lietuvos Draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija, ir...

Na, ir kokias ten Lietuvoje katalikų bažnyčias sodoma ir gomora!

Jungtinių Tautų tyrinėjimų duomenimis, moterys pasaulyje atlieka du trečdalius visų darbų, bet naudos teturi tik vieną dešimtadalį ir tevaldo tik tūkstantinę dalį viso pasaulio turty. Viskas priklauso vyrams.

Todėl nė truputį nenuostabu, nors daugiausia moterų pasaulyje, susirūpinusių savo vaikų likimu, šaukia už taiką, bet ten, kur yra daromi sprendimai — taika ar karas — moterų nėra, nes sprendimus daro vyrai, atstovaujantys turtų interesus.

Mūsų prezidentui Reaganui pradeda nebesisekti. Spaudžiamas tam tikrų jėgų, turėjo pagrasinti Japonijai, Korėjai, Brazilijai, netgi ir sąjungininkėms Bendrosios rinkos šalims, kad prekiaudamos liautųsi apgaudinėjusios Ameriką. Kongreso spaudžiamas, prieš savo norą turėjo paskelbti dalinas sankcijas rasistinei Pietų Afrikai. Bet blogiausia, kad prieš prezidento politiką Centro Amerikoje

Nuo 1980 metų Labūnavoje pastatyta beveik pusė šimto namų, kuriuose yra visi patogumai — centrinis šildymas, kanalizacija, dujos, telefonai. Juose gyvena Kėdainių rajono "Rytų aušros" kolūkių žemdirbiai. Gyvenvietės puošmena tapo per kelis metus iškilęs didžiausias ir gražiausias respublikoje surenkamųjų skydinių namų kvartalas. Kolūkyje, kuriam vadovauja TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas Henrikas Kretavičius, sudarytos geros sąlygos vystyti asmeninį ūkį. Prie gyvenvietės kolūkiečių gyvuliams įrengtos kultūrinės ganyklos, bendruose masyvuose auginami javai ir bulvės.

G. Svitojaus nuotraukoje: šiandieninės Labūnavos kampelis.

GRAŽŲ IDEJOJE, BET NEJAUKU REALYBĖJE...

Išėivijos spaudoje nusiskundžiama dėl menko lietuviškų organizacijų veiklos "įspūdingumo" ir mažai kam ateis į galvą, kad lietuviškosios išėivijos misija visai ne trupininis reikalas, o "svarbi paslauga Vakarams", kaip rašo "Europos lietuvių" Julius Vidzgiris. Straipsnyje "1944 m. egzodas laiko tėkmėje" skaitome: "Mes atėjome į Vakarus prašyti pagalbos... O kadangi prašėme

pasiskakė, nekaltant apie Contadora šalį, net ir Braziliją, Argentina, Peru Respubliką, Urugvajus ir kitas.

Vadinasi, per virvutę šokdintos Lotynų Amerikos šalys nebenori klausyti Vašingtono. Belieka džiaugtis tik dar likusiomis dviejomis fašistinės diktatūros šalimis — Čile ir Paragvajumi.

Anekdotas ar neanekdotas, bet labai panašus į teisybę. Tarybų Lietuvoje vienos parapijos bažnyčioje klebonas per pamokslą parapijiečiams ėmęs siūlyti, kad altoriuje tarp šventųjų atvaizdų reikėtų pakabinti ir Gorbačiovo atvaizdą, nes, girdi, jis padarė tą, ko katalikų bažnyčia negalėjo padaryti nuo pat vyskupo Valančiaus laikų.

Katalikų bažnyčia ko nedarė, kiek nedėjo pastangų kovodama už blaivybę, bet niekas iš to neišėjo. Gorbačiovas vienu pabraukimu ant popieriaus girtuoklystei kaip mat užkirto kelią. Toks žmogus vertas šventojo vardo, klebonas kalbėjęs parapijiečiams.

S. J. Jokubka

MOKSLINE-TECHNINĖ PAZANGA

Pagal Lietuvos TSR valstybinį ekonominio ir socialinio vystymo planą respublikos įmonės ir organizacijos pirmajame šių metų pusmetyje įvykdė 321 užduotį, susijusią su pagrindinių mokslinių, techninių, ekonominių bei socialinių problemų sprendimu ir mokslo bei technikos laimėjimų panaudojimu gamyboje, iš jų 217 užduočių — pagal pagrindinius techninio-ekonominio gamybos ir gaminamos produkcijos lygio, naujos technologijos, skaičiavimo technikos diegimo, gamybinių procesų mechanizavimo ir automatizavimo rodiklius.

Pramonėje kompleksškai mechanizuoti ir automatizuoti 42 bairai ir cechai, atiduota naudoti 74 mechanizuotos srautinės ir automatinės linijos, įdiegtos 22 skaitmeninio programinio valdymo metalo pjovimo staklės. Organizuota 25 pavadinimų naujų rūšių mašinų, įrengimų, aparatų ir prietaisų gamyba.

Įdiegus išradimus ir racionalizacinius pasiūlymus, liaudies ūkyje gauta 30 milijonų rublių ekonominio efekto.

PARODOJE — APIE RASY- TOJŲ KNYGAS

"Kūryba man yra kalbėjimas su žmogumi ir apie žmogų". Šie poeto Justo Marcinkevičiaus žodžiai prasmingai lydi LTSR valstybinėje respublikoje bibliotekoje veikiančią naują parodą. Šį kartą ekspozicijoje pristatyti rašytojai — Lietuvos TSR valstybinės premijos laureatai. Tai daugiau kaip penkiasdešimt autorių, kai kurie jų šią premiją pelnę po du kartus.

Parodoje gausu nuotraukų, kviečiančių kartu su knygomis prisiminti literatūros kūrėjus, jų darbo ir gyvenimo akimirkas.

Poilsiautojų patogumai

Druskininkuose, žemdirbių sanatorijoje "Eglė", pradėjo veikti dviračių nuomos punktas.

Dviračiais kasdien pasinaudoja iki 80 sanatorijoje besigydančių ir poilsiaujančių žmonių. Vaizdinguose Druskininkų miškuose nutiesti keliai, sveikatingumą stiprinantys žilvino takai — tai vis puikios pasivažinėjimo vietos.

rus iš karto metė mums įtarimo šešėlį, kad esame nacių kolaborantai", — rašo J. Vidzgiris. Iš karto kyla klausimas: ar maža buvo laiko tokiems įtarimams paneigti? Deja, ne vienas iš šiandien politikuojančių, kaip J. Vidzgiris reaktininkų spaudoje, šito nebandė padaryti. Atvirksčiai, keliamos vis labiau fantastiškos pasitraukimo iš Lietuvos versijos, kaip ir pastarajame straipsnyje.

Jonas Sakinis

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Kuris jų laimėtų

Labai galimas daiktas, tarp JAV ir TSRS, pasak kai kurių komentatorių, gali kilti "karas žodžiais", arba kitaip pasakius — debatai viso pasaulio žmonijai girdėti. Tarybų Sąjungos vadovas M. Gorbačiovas, duodamas interviu plačiai skaitomam komerciniam žurnalui "Time", jau išdėstė Amerikos žmonėms savo ir visos Tarybų Sąjungos požiūrį į prez. R. Reagano administracijos politiką, susijusią su didėjančia branduolinio karo grėsme. Dabar atėjo eilė prez. Reaganui tą patį padaryti Tarybų Sąjungos žmonėms. Kiek tenka girdėti, jis turėtų tą padaryti per TSRS televizijos tinklą.

Šių dviejų didžiųjų šalių vadovų, nuo kurių politinių ėjimų labai daug priklauso pasaulio išlikimas, tokie atviri debatai per masinės informacijos priemones visai žmonijai girdėti būtų sveikintini. Milijonams žmonių būtų proga susidaryti teisingą nuomonę, be propagandos priemonių, kuri pusė už branduolinio karo grėsmės pašalinimą ir kuri pusė už grėsmę didina.

Koks bebūtų karas, jame visuomet yra laimėtojas ir pralaimėtojas. Reagano ir Gorbačiovo šiame "kare žodžiais", jeigu jis kiltų, taip pat būtų laimėtojas ir pralaimėtojas. Laimėtoju išeitų tas, kurio argumentai būtų neginėjami, kad jo ir jo šalies politiniai ėjimai tikrai yra už branduolinio karo grėsmės pašalinimą. O kurio argumentai būtų neginėjami, komentary nereikia. Visas svietas žino, kuris jų yra už ginklavimosi varžybų perkėlimą į kosmosą, už ruošimąsi "žvaigždžių karams".

Kalbant apie atrastą Titanic laivą

Yra sakoma, kad kelias į turtus žmones padaro pamišusiais. Pavyzdžiu gali būti viduramžių alchemikai, iš molio bandę padaryti auksą. Naujojo pasaulio ispanus konkistadorus irgi galima priskaityti prie pamišėlių. Jie kaip pamišę griebėsi įvairiausių priemonių prieš indėnus, žudė juos kaip gyvulus, kad daugiau iš jų prisiplėšų auksą ir kitokių brangenybių. Arba paimkime, kai Amerikos Vakaruose buvo užtikta aukso gyslų, kokia buvo kilusi karštingė vykti į tuos kraštus jo ieškoti ir t.t.

Mūsų dienomis ne pamišimas, bet atsirado karštingė ieškoti vandenynų dugnuose nuskendusiu su turtais laivų. Kiek žinoma, tokių laivų vien tik Atlanto vandenyne yra nuskendusiu apie 8,000 nuo 1650 iki 1900 metų. Ir daugiausia jų yra ispanų konkistadorų, gabenusių Ispanijon iš indėnų pagrobtą auksą ir kitokias brangias gėrybes. Nemaža yra nuskendusiu ir piratų laivų, taip pat prikrautų aukso ir kitko naudingo. Įvairaus plauko avantiūristai, nepaisydami sunkumų, išlaidų, rizikuodami savo gyvybe, seniai jų ieško pasinerdami į vandenynų dugną. Bet iki šiol beveik nebuvo girdėti, kad ką gero jie ten būtų radę.

Dabar, kai atsirado tobulos technikos, visokiausių elektroninių prietaisų, yra kas kita. Pasirodo, darant pastangas, nepaisant didelių išlaidų, nuskendusius laivus vandenynų dugne galima užtikti. Galima užtikti ir su aukso nuskendusiu laivų, ir išlaidos įvairiems tobuliems prietaisams užsimoka.

Praeitų metų pradžioje netoli Cape Cod iškišulio buvo užtiktas 1717 metais nuskendęs ir įklimpęs vandenyno dugne smėlin piratų laivas Whidah. Apsirūpinę tobulais prietaisais nusileidę narai iš laivo išėmė ir į viršų išnešė mažiausia \$8 milijonų vertės auksinių monetų ir kitokių brangenybių. Po dviejų mėnesių netoli Key West, Fla., tapo surastas 17-ame amžiuje nuskendęs Ispanijos laivas, gabenęs konkistadorų iš indėnų pagrobtą auksą. Manoma, kad šiame laive yra prikrauta daugiau kaip \$400 milijonų vertės aukso. Pastarosiomis savaitėmis tapo surastas vandenyno dugne ilgai ieškotas garsusis Titanic laivas, su kuriuo kartu nuskendo apsikarsčiusių deimantais, auksiniais žiedais bei laikrodžiais daugiau kaip 1,500 europiečių turčių, 1912 metais vykusiu iš Londono į Niujorką. Apskaičiuojama, šiame laive turi būti apie \$7 milijonų vertės ponų ir ponių visokių brangenybių.

Kalbant apie anuos surastus du laivus nenustabu, kad jie su savimi į vandenyno dugną nusinešę milijoninius turtus, nes jie buvo plėšikų piratų bei iš indėnų aukso grobikų konkistadorų laivai. Garsusis Titanic laivas nebuvo plėšikų laivas. Jis buvo privatiškos laivų kompanijos laivas. Jis nebuvo skirtas sunkaus darbo žmonėms plaukti į Ameriką ieškoti didesnio duonos kąsnio. Jis buvo turčiams palėbauti. Plaukė juo turtingi Europos aristokratai bei kapitalistiniai milijonieriai su auksu bei deimantais blizgančiomis žmonomis pademonstruoti Amerikos praktiškiems biznieriems bei fabrikantams savo blizgėjimą brangenybėmis, išsunktomis iš savo dvarų, fabrikų sunkaus darbo žmonių prakaito.

Žinoma, 1,500 nuskendusiu žmonių gyvybių gaila. Jie buvo žmonės, nežiūrint, kad aristokratai, milijonieriai ar kitokie aukšto rango

MAKARCIO ŠMEKLA

Tie, kurie išgirs šį pasakojimą, nevienodai jį priims. Tačiau, manau, visi sutiks, kad pakalbėta teisingai. Vieniems tai bus nemalonu todėl, kad reikia atsigręžti pusėn žmonių, kurie elgiasi taip bailiai, kad bijosi savo žodžio viešumos. Kiti, atpažinę save, liūdnai nusišypsos, matyt, papriekaištaudami, kad mažai nuvokiui aplinkybes, kurios juos verčia savo žodį, savo nuomonę slėpti. Bus ir tokių, kurie apsidžiaugs, priskirdami sau nuopelnus ir sakys: ką gi, pasirodo, mes šis tas dar, jeigu mūsų prisibijo.

Šis jų džiaugsmas irgi liūdnas, panašus į tą, kurį trumpam suteikia ištuštėję rudens laukai. Tačiau ne kartą teko Lietuvoje turėti svečių, kurie paprašyti atsiliepti apie savo viešnagę, tuoj su nerimsta: o korespondente! Dieve gink, aš to padaryti negaliu. Juk žinote, kad reikės sugrįžti atgal, reikės gyventi...

Pradžioje tuo stebėdavaisi. Ir, matyt, taip būna kiekvienam naujokui. Ne išsyk supranti, kodėl žmogus taip kratosi. Va, lipome kartu į Gedimino kalną. Tai argi nesidžiaugė, apžiūrėdamas Vilnių ir jo apylinkes? Buvo me kartu Trakuose. Argi nesakė, kad savo akimis nenori patikėti, jog tiek daug padaryta, pakeliant garsiąją pilį iš griuvėsių? Ėjome kartu Lenino prospektu, tai pats gi sustabdė prie Lenino aikštės, kur paminklo papėdėje buvo sudėtos įvairiažiedės gėlės. Kažkodėl įspūdjį jam padarė netgi tiršta žmonių masė, kuri po "Žalgirio" futbolininkų rungtynių triukšmingai sriuvo paneriu lig Žaliojo tilto. Ir tokių dalykų dalykėlių prisirenka tiek, kad ant jaučio odos nesurašysi. Taigi, buvo, matė, girdėjo, o paprasčiau įspūdžių — ir šė tau boba devintinė: jis nori, jog atredytų taip, kad nebuvo, nežino, nematė, negirdėjo...

Taigi, sakau, kad pirmi tokie susitikimai su svečiais gerokai išmušė iš vėžių. Po to sekė kiti ir dabar jau tiek apsipratau, kad ir dėmesio nekreipiu: ką gi, netai, tai ir nereikia, pagalvoju. Tačiau lašas po lašo ir prisikaupė tiek vandens, kad aiškiausiai matau, kaip liūdnai per šiuos vandenį plaukia žmogaus gyvenimo laivas. Ir ką tu, žmogau iš to laivo, man bekalbėtum, kokia graži Amerika savo laisvėmis, aš matau kitką: matau, kaip ta laisvė tau surišo liežuvį, girdėjau, kaip tu prašei: o, korespondente! Dieve gink, aš to padaryti negaliu. Juk žinote, kad reikės sugrįžti atgal, reikės gyventi...

Taigi, turėjom tokių svečių ir būtent dažniausiai jie iš Jungtinių Amerikos Valstijų. Neabejoju, kad ir sugrįžę atgal, jie tik artimiausiems, patikimiausiems savo bičiuliams tyliai pakužda į ausį: klausyk, Petrai ar Antanai! Ten

turčiai. Dėl jų žuvimo artimieji sielojosi, gal dar ir tebesielojasi. Tačiau pagalvojus, jeigu jie su savimi į vandenyno dugną nusinešė už apie \$7 milijonus vertės brangenybių, žmogų nori ar nenori verčia galvoti, štai kodėl Europos vargdenių šimtai ir tūkstančiai plaukdavo per Atlantą į Naująjį pasaulį ieškoti didesnio duonos kąsnio ir plaukė neluoksusiais laivais, o paprastais, kuriais perplaukti Atlantą trukdavo kelias savaites. Jie savo gimtinėje iš kartaus savo prakaito vos galėjo pragyventi, nes turėjo krauti kai kam tuos turtus, kurių dalis nuskendo drauge su Titanic laivu.

gi iš tikrųjų yra daug gražaus padaryta! Tik ša, tik niekam neprasitark, kad pats savo akimis mačiau.

Tai štai koks mūsų pasakojimas. Jeigu jūs ne iš tokių, tai pažiūrėkite — jie šalia jūsų. Tą, beje, ir be manęs žinote, net geriau — vadinate juos vardais ir pavardėmis. Ir toks vaizdas jums nelinksamas. Tačiau, deja, negalite jiems nieko patarti, nors geriau suvokiate, kaip liūdnai kartu su visa Amerika tokie svečiai atrodo mūsų akyse. Kitą sakant, čia apkalbėtieji irgi nebejausmiai, jie irgi supranta tokio reginio nykumą, tačiau baimė dėl padėties, dėl didesnio, gal kiek gerelesnio duonos kąsnio, juos verčia pasisaugoti. Argi lengva buvo po Ruzvelto išpranašauti Makarcio laikus? O jie vistiek buvo! Amerikos žmonės tą gerai atsimena ir jiems neramu pagalvojus, jog kažkas gali pasibelsti į jų namų duris ir apkalbinti, kad paviešėjęs Vilniuje, Kaune, Druskininkuose, Trakuose, Elektrėnuose ar dar kur žmogus, apgarsino savo įspūdžius "Gimtojo krašto" savaitraštyje. Kad tie jo įspūdžiai sąžiningi, neišgalvoti, neišskaityti iš žvaigždžių, tai, žinoma, menkniekis, ir Makarciui neturi jokios reikšmės.

Tiesa, svečių, bijančių savo žodžio viešumos, ne tiek daug sutikau, kur kas daugiau, kurie mielai pasidalijo savo viešnagės įspūdžiais. Tačiau, kita vertus, argi ramus šių žmonių gyvenimas? Argi jie neapmėtyti purvais, neapšaukti Amerikos išdavikais, atskalūnais, pasidavėliais? Tačiau jie turi ir didelę privilegiją: jie nežino savo sąžinės graužaties. Jie ištikimi teisybei, ir sako tai, ką mato. Padaro dargi daugiau — jie ryžtasi ginti savo žodžio teisybę, nors ir gerai prisimena, kad dėl to į jų namų langus krisdavo akmenys ir plytos.

Tad sakau, — ne tik liūdnas, bet ir džiugus šis pasakojimas. Tik jo liūdesį užakcentavau stipriau, tikėdamas, kad žmonės, dėl mums suprantamų priežasčių atsisakantys pasidalinti savo viešnagės įspūdžiais, vistiek suprastų, jog šitaip elgdamiesi, jie labai ir labai daug pasako apie Ameriką. Ir jos piešinys toks, kad tik atsidūsti: ak, Amerika, Amerika!... Kada gi tave aplėis Makarcio šmekla? Ir ar aplėis?...

Pranas Karlonas

TRUMPAI

— Laikraščio Washington Post turėtos žmonių apklausos duomenimis, 75 procentai amerikiečių yra nusistatę prieš "žvaigždžių karą".

— Londono tarybos prezidentas Tony Bank, sako, jog taryba nutarė savo miestą paskelbti dvyniu (twin) miestu Nikaragvos sostinės Managua.

Nepamatuoti kaltinimai

Neseniai "Draugas" paskyrė nemažą dviejų skilčių straipsnį išeivijos jaunimo problemoms. "Jaunimo ateitis — pilnas sąmoningumas", — skelbia laikraštis. Tai vyresniųjų įpareigojimas? Pažadas, ar dar kas nors? Kaip jau ne sykį yra buvę, taip ir šį kartą, veiksmų spauda įvynioja nepatogią temą į neapibrėžtų sąvokų audeklą, parodo demonstratyvų dėmesį, o baigia nepamatuotais priekaištais oponentui, šiuo atveju — priekaištais visai išeivijos jaunajai kartai. Pasirodo, jaunimas perdėm užsidaręs savo profesijoje, iš jo laukiama "daugiau idealizmo, pasiukojimo ir įsipareigojimo visuomenei, valstybei, tautai, šeimai..." Bet iš kur semtis idealizmo ir pasiukojimo? Kam aukotis? Kalbant apie veiksmingas organizacijas, šie ankšti žodžiai visiškai netinka. Nesiliaujančiom rietenom veiksmiai pamynė ne tik šias aukštas sąvokas, bet elementarų žmogiškumą. Jeigu idealistais save laiko žmonės, beatodairiškai šmeižiantys savo tėvynę ir jos žmones, tai čia kalbėti apie kokius nors "įsipareigojimus tautai" ir idealizmą net nepatogu: panašūs darbai nudirbami už gryną pinigą. Tų juodų darbų užsakytojai — ne tauta. Ir nė valstybė ir jaunimas čia nesitaps rankų, išskyrus vieną kitą ateitininką ar skautą. Laik-

raštis ir pats supranta savo abstrakčių reikalavimų jaunimui ne-realumą ir pažymi, kad gal "dar išliks ir tokių, kurie pratę vadų darbus..."

Paklauskime atvirai: ar tie vadinamieji vadų darbai šiandien svarbiausia? Merdi švietimas, vos vos išsilaiko lietuviški muziejai, nyksta lietuviški chorai, o bendrai imant — išeivija katastrofiškai greit nutausta. Taip atsitiko kaip tik dėl prisidengusių "idealistų" vardu žmonių kaltės, dėl veiksmų savanaudiškumo, piktybiško išeivijos daugumos interesų ignoravimo. "Draugas" bet kokia kaina nori pasiekti, kad "jaunimas užpildytų sales, pajudintų veiklą, parodytų tautinį sąmoningumą..." Bet kokia kaina sukurti veiklos iliuziją, baimę pasilikti beprasmiškoje "vadavimo" veikloje vieniems — štai pagrindinis tokių straipsnių, tokių pasiūlymų ir kvietimų tikslas ir stimulus. Statistų veiksmiškose parengimuose jau ir šiandien nestinga — jie net stoja į choristų vietas, kad tik būtų vaizdas, išraiška. Taip, siūlant ką nors kitam, kaltinant kuo nors kitą žmogų, pirma reikia gerai pasižiūrėti į save, pradėti reviziją nuo savęs. Gali pasirodyti, kad siūlai kitam tai, ko neturi pats.

J. Sakinis

"Credo, quia absurdum"

Tikiu, nes tai absurdas, — kadaise tvirtino senovės mąstytojas Tertulijonas, ragindamas vardan tikėjimo atsisakyti proto bei logikos. Būtent tai ateina į galvą kiekvienam, kuris dažniau ar rečiau pavarto reaktingosios lietuvių išeivijos spaudinius. Nenustebinti jau ne vakar pastebėtas paradoksas: keturis dešimtmečius dipukai graudena tautiečius verksmingais rašiniais apie "sovietų kolonizuotą" tėvynę, kurios dvasinis gyvenimas — tai gūdi naktis dykumoje. Antra vertus, tuose pačiuose puslapiuose tie patys redaktoriai publikuoja nemažą informacijos, juodu ant balto įrodančios, koks aktyvus ir turiningas šiandieninės Lietuvos kultūrinis gyvenimas... Credo, quia absurdum, štai kodėl jų nejaudina logikos stoka, kad vieną teiginį kategoriškai paneigia kitas...

Tarsi jausdama šį, švelniai tariant, mažutį neatitikimą, "Nepriklausoma Lietuva", pavyzdžiui, pateikdavo faktus ir tuoj pat bandydavo juos diskredituoti, atskleisti jų "tikrąją" esmę... Tai darydavo šitaip: skyrelyje "Iš padangės mielos" patalpindavo keletą Lietuvos gyvenimo faktų ir subtiliai juos pakomentuodavo. Pavyzdžiui, pranešė, jog Kaune pastatytas naujas Kalniečių gyvenamasis mikrorajonas, redaktoriai rekaltai pasiteiraudavo, — "įdomu, o kas jame gyvens?" Politrukai, iš anksto šypsodavomės. Nes džiaugtis buvo dėl ko... Šie mikrokommentarai ilgą laiką suteikdavo nemažą tyro džiaugsmo: juk šiandien tokių jumoro perlų

Vilnius, spalio 3, 1985

išeivijoje retai kur (nebent dar "Naujieneose") išsūtiksi. Štai kodėl taip apmaudu, jog pastaroju metu "Nepriklausoma Lietuva" minimo metodo praktiškai atsisakė. Pasveikinę tautiečius tegu ir su pavėluota protine branda, priminsime, jog susidariusios spragos jie niekuomet neužpildė...

Atrodytų, bene patikimiausiai šią spragą gali užpildyti atvykstančių į Jungtines Amerikos Valstijas svečių iš Lietuvos autentiški parodymai, juolab tokių apsilankymų nuolat gausėja. Be to, Kaziuo Ėringiui galutinai išsisėmus, kitų šaltinių pastaroju metu paprasčiausiai nėra. Kas gi, jeigu ne Lietuvos lietuviai geriausiai žino apie "kenčiančios tėvynės vargus"? Kas gi stropiau už "vaduotojus" nuvalytų byrančias ašaras bei autoritetingai pažadėtų, jog dar diena kita, ir Jaltos bei Potsdamo susitarimai eis šuniui ant uodegos? O Europos valstybių sienos iki kalėdų (blogiausiu atveju — iki kitų velykų) bus peržiūrėtos, — juk ne veltui tiek metų triūsia dipukų įžvalgiai įkurta specialioji komisija! (Beje, jos veikloje irgi pasiekta ženklų laimėjimų: galimas dalykas, jog netrukus Lietuvos teritorija padidės kaimyninės Latvijos sąskaita...)

Patarinėti lengviausia, — gali atšauti "vaduotojai". Jau seniausiai bandom pasitelkti svečius, tačiau jie elgiasi vangiai ir visiškai nepateisina į juos dedamų vilčių. Matyt, labai išgąsdinti. Tačiau ko gi bijoti, jeigu jų pavardžių niekas niekada nesužinos? Indėlio į antisovietinį biznį slaptumas garantuotas! Gal atvykėliai nesu-pranta, kokių naujienų dipukams

IŠMINTU VIEŠKELIU

Bažnytiniai varpai, taip šauniai skambėję praėjusiais, vadinamaisiais "kazimieriniais" metais, ilgam nustelbė kitus balsus išeivijoje. Kaip teigė vienoje laidų "Amerikos balsas", dabar "yra linkmė įtraukti į bažnyčios gyvenimą pasauliečius". Lietuvos krikšto jubiliejinio komiteto pirmininku išrinktas irgi pasaulietis... Nežinia, kam dėl to garbė — bažnyčiai ar pasauliečiams — aišku viena: išeivijos bažnytininkai tvirtai ima į savo rankas emigracijos visuomeninę veiklą, suprasdami tą paprastą tiesą, kad išeivija sensta, o senam visada yra lengviau įbrukti į rankas kryželį. Anot V. Vardžio, išeivija "ne tiek miršta, kiek keičiasi". Kitaip tariant, išlieka nemirtinga jos siela — žinoma, bažnytininkų dėka. Ir iš tikrųjų: jei nepavyko pergyventi bolševikinės Lietuvos šiame pasaulyje, tai gal pavyks susikauti su ateistais amžinai žaliuojančiame viešpaties sode... Kaip ten bebūtų, o "fatalizmui nėra vietos" — dar sykį nuramina katalikiškiesiems "Aidai" ir gerokai papešioja reaktininkų organizacijas: metai bėga, o nieko doro nenuveikta! Gal

iš jų reikia!? Kaip nesupras, jeigu kiekvienas sutiktas veiksnys iškart domisi — kas blogesnio? O tie pasimeta ir tyli... Štai kodėl visas baisybes apie padėtį Lietuvoje dipukams tenka kurti patiems. Šis darbas, kaip žinia, reikalauja nemenko įgudimo ir principas "credo, quia absurdum" čia ne visai tinka...

Nes gali atsitikti kaip "Europos lietuviui", išspausdinusiam kažkokios Rūtelės pasikalbėjimą su anoniminiu atvykėliu iš Lietuvos. Nepaisant padėtų pastangų, baisybių Rūtelei pavyko išpešti iš svečio tik dvi. Pateikiame pirmąją: daugybę lietuvių kankina Sibire ir kur kitur, pranešė atvykėlis. Gaila, bet be jokių smulkmenų. Na, o toliau... Girdi, gal pusė kolūkių ir valstybinių ūkių cilinių darbininkų turi asmeninius automobilius. Įsigijo juos spekuliuodami, o gal ir parduodami užaugintus gyvulius valstybei — atvykėlis tiksliau nežino. Visi turi po gabalą žemės, kur gali auginti javus. Todėl ekonomiška gyvena gal ir neblogai. Turį elektrą, dujas, o kai kas — netgi šaldytuvus. Kas nori — eina į bažnyčią. Klausosi užsienio radijo. Ir niekas neliepia sunaikinti radijo aparatų! Per daug idilės? Tai, va, antroji baisybė: teko girdėti, pasakė svečias, jog visi sovietų kareiviai, Antrojo Pasaulinio karo metu kariavę užsiėmimuose, specialiai sunaikinti! Na, o medaliai, ordinarai, visokios lengvatos frontininkams ir jų šeimoms? — gali paklausti Rūtelės tūlas veiksnys. Užtat, kad nepaklaus! Tarybinei spaudai uždėtas griežčiausias "tabu", štai kodėl Rūtelė gali rašyti apie Lietuvą viską, kas tik jai užėina ant seilės, — niekas nesuabejos!

Credo, quia absurdum, — daugybę metų tvirtina lietuviškiesiems Tertulijono pasekėjai, vardan absurdiškų "vadavimo" vizijų raginantys nepaisyti sveiko proto ir logikos. Jeigu taip lengviau, tada — ką gi...

Kazys Bagdonavičius

ir visai neverta susidėti su visokiais VLIKais. "Tiek VLIKas, tiek PLB sukauptė pakankamai patirties, kad nepasiduotų iliuzijoms turėti išeivijoje kažkokį vyriausybės pakaitalą, ar tariamos valstybės galios centrą", — skelbia mirties nuosprendį "Europos lietuvis". Kodėl taip griežtai? Pasirodo, "išeivijos gyvenimas semiasi jėgų iš savo paslėptų šaltinių ir komandų neklauso. Bet kokios organizacijos yra tik pagalbinė atarama". Tiesa, anot "Europos lietuvis", nevertėtų per anksti VLIKą paleisti į pensiją, bet kam jau tos išlygos, kai ir taip viskas aišku: katalikiškas veiksnys sveikatos linki tik saviems, tik bažnytininkams. Ir jeigu toks griežtas nuosprendis skelbiamas banginiams, ant kurių daug metų laikėsi visa reaktinė išeivijos visuomeninė veikla, tai nėra ko nė prasiarti apie smulkesnes sąjungas ir susivienijimus: laikraštis jų tiesiog nebežiūri... Visa tai jau seniai aišku ir be katalikiškųjų sferų, kurie, beje, panašiai nuspėja lietuviškų organizacijų ateitį taip pat kituose reaktininkų leidiniuose. Aišku dar daugiau: pastarosios peštynės reaktininkų stovykloje dėl valdžios savo kieme nežada išeivijai nieko, ko ji dar nebūtų regėjusi.

Petras Šiugždinis

• Venk žmonių, kurie, matydami tavo ydas ir trūkumus, pateisina juos ar net jiems pritaria. Tokie žmonės arba pataikūnai, arba bailiai, arba paprasčiausi kvailiai. Iš jų nelauk pagalbos jokioje nelaimėje ar varge.

(G. Skovoroda)

PROPAGANDINIO DARBO VETERANAS

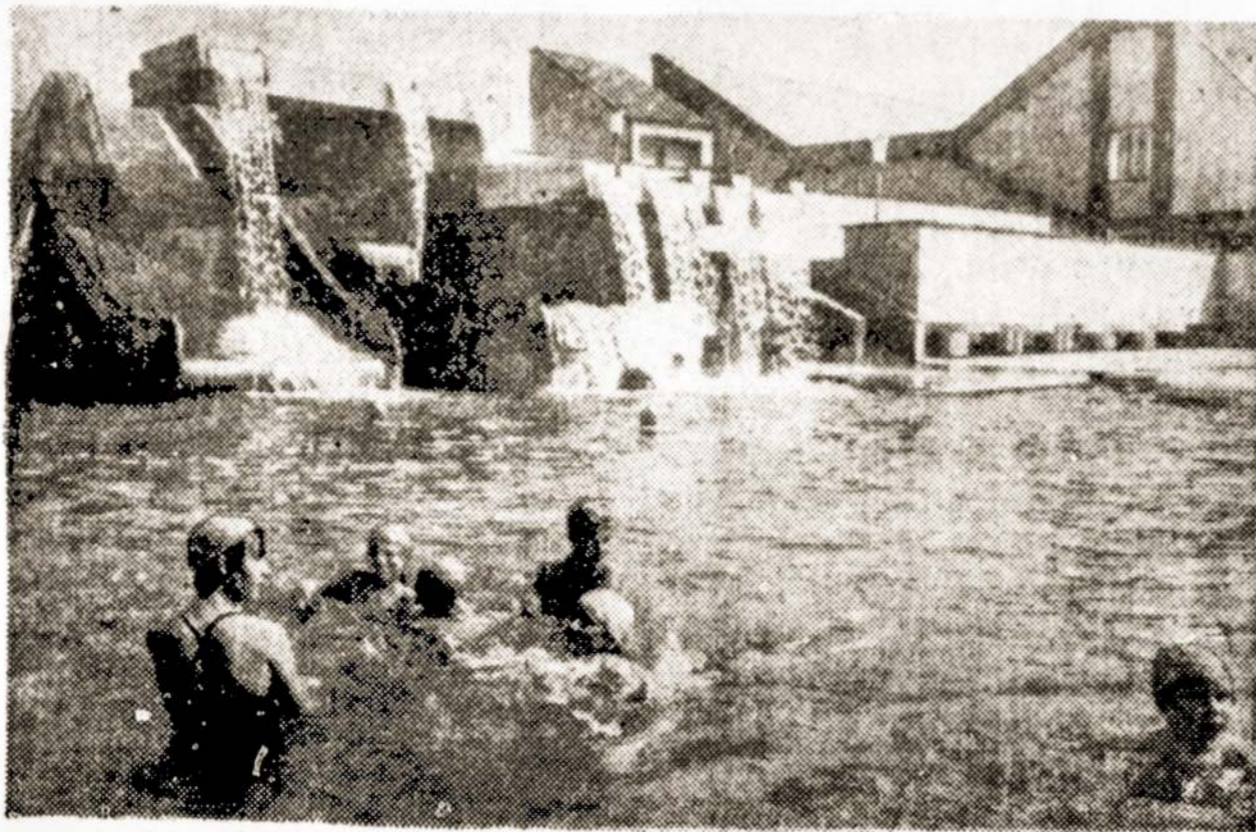
Kęstutis Likas, Panevėžio cukraus fabriko direktorius, propagandisto darbą dirba jau per dvidešimt metų. Dabar jis vadovauja konkrečios ekonomikos mokyklai, kurioje studijuojama TSRS maitinimo programa.

Fabrike daug padaryta, kad ekonominius mokymus skatintų klausytojus rimtai svarstyti savo baro, viso fabriko darbą, pateikti vertingų pasiūlymų. Nagrinėja temas apie pažangų intensyvaus ūkininkavimo patyrimą agropramoninio komplekso įmonėse, analizuojant savo fabriko gamybinę veiklą, klausytojai pateikė nemažai konkrečių pasiūlymų.

Ekonominės mokyklos klausytojai nuolat rūpinasi naujos technikos, technologijos diegimu. Jų iniciatyva įdiegta ir jau eksploatacijon atiduota lanksti syvų valymo sistema, kuri davė daugiau 100 tūkstančių rublių ekonomijos.

Propagandistas K. Likas nuolat stengiasi, kad klausytojai domėtųsi mokslo ir technikos naujovėmis, ieškotų būdų jas pritaikyti gamyboje. Užsiėmimuose įgytos teorinės žinios jiems padeda tobulinti savo kvalifikaciją, šeiminiškai spręsti ūkininkavimo klausimus. To ir siekia propagandistinio darbo veteranas komunistas K. Likas. Už aktyvų marksistinio-lenininio mokymo propagavimą K. Likas apdovanotas Lenininiu garbės raštu.

A. Audronytė

Zemdirbių sanatorija "Linas" — viena didžiausių ir moderniausių Palangoje. Šį sezoną čia pradėjo veikti atviras pašildyto jūros vandens baseinas su kaskadomis. Dabar sanatorijoje yra gydomieji dušai ir povandeninio masažo vonios, kasdien atliekama apie 3,600 kitų procedūrų. B. Aleknavičiaus nuotraukoje: "Lino" sanatorijos pašildyto jūros vandens baseinas.

PRAEITIS IR DABARTIS GRETA

Rumšiškių apylinkės Tarybos vykdomojo komiteto pirmininkės Onos Ulozienės pakviesti, einame pasidairyti po vieną šios gyvenvietės — Pajūrio gatvę. Mūriniai vieno ir dviejų aukštų namai joje — plačiašakių medžių pavėsyje. Darželiuose žydi įvairiaspalvės gėlės. Sodybos — tik vienoje gatvės pusėje. Kitoje, nuo šlaito nusileidus, tyvuliuoja Kauno marios. O nuo aukšto skardžio, kiek akys aprėpia, mčlynuoja vandens platybės. Baltas garlaisvis tolumoje, nė neįrpančios jachtų burės.

— Ši gatvė, — ne be pasididžiavimo sako pirmininkė, — pripažinta gražiausia kaimo gatve Kaišiadorių rajone.

Ekskursija tuo nesibaigia.

Vaikštome asfaltuotomis Rumšiškių gatvėmis, gėrimės gražiai sutvarkytomis sodybomis, rūpestingai prižiūrimais darželiais. O štai ir gyvenvietės centras. Iš raudonų plytų sumūrytas originalios architektūros pastatas — jame įsikūrusios parduotuvės, valgykla, kavinė. Plačiais langais šviečia vidurinė mokykla. Gražus naujasis vaikų darželis.

Netoliese žemių kalnus stumdo buldozeriai, galingas metalines rankas kilnoja ekskavatoriai.

— Čia bus pastatyti nauji kultūros namai, administracinis pastatas, kuriame įsikurs apylinkės Taryba ir ryšių skyrius, iškilis gyvenamieji namai, — aiškina Ona Ulozienė.

Senųjų Rumšiškių likimas kitoks, negu kitų buvusių Lietuvos valsčių centrų. Statant Kauno hidroelektrinę, miesteliui ir gretimiems kaimams buvo lemta atsi-

durti marių dugne. Todėl miesteliui teko "pasislinkti" maždaug du kilometrus į šiaurės rytus.

Iš marių dugno į naująsias Rumšiškes buvo perkelta senoji bažnyčia ir trijų aukštų medinė varpinė — respublikinės reikšmės architektūros paminklai. Paminklas Antanui Baranauskui primena XIX amžiaus viduryje Rumšiškėse veikusių valsčių raštininkų mokyklą, kurioje jis mokėsi. Aštragų, Gastilonių, Kapitoniškių ir kitų po vandeniu atsідūrusių kaimų vardais pavadintos naujosios gyvenvietės gatvės.

Šiandieninės Rumšiškės nedaug primena senąjį miestelį. Jose dabar įsikūręs didelio ir turtingo Pravienos kolūkio, negailinčio lėšų gyvenvietės puošimui ir tvarkymui, centras. Yra visos stambiai kaimo gyvenvietei reikalingos įstaigos, aptarnavimo sferos įmonės. Kolūkiečiai gyvena erdviuose namuose, naudojami visais šiuolaikiniais patogumais. Gyvenvietę puošia spalvingi Alytaus namų kvartalai. Geri keliai gyvenvietę jungia su Vilniumi, Kaunu, Alytumi. Vasarą į Kauną galima plaukti mariomis kursuojančiais laivais.

O greta Rumšiškių įsikūręs Lietuvos TSR liaudies buities muziejus. Jį kasmet aplanko tūkstančiai žmonių iš Lietuvos, kitų broliškų respublikų, užsienio. Daugelis svečių, pamatę, kaip gyvena žmonės senajame Lietuvos kaime, užsuka ir į Rumšiškes. Kiekvienas gali savo akimis pamatyti, sulyginti, koks buvo ir koks yra dabar Lietuvos kaimas, kaip pasikeitė jo vaizdas, jo gyventojų buitis Tarybų valdžios metais.

Z. Mikalauskas

DROBELIŲ TŲ GRAŽUMAS

Alytaus medvilnės kombinato audėjos jau išaudė milijardą metrų audinių. Jais galima būtų 25 kartus apjuosti žemės rutulį per pusiaują, kiekvienam mažam ir dideliame Lietuvos gyventojui baltų ir margų drobių tektų beveik po 300 metrų.

... Pelkėtuose laukuose greta Dzūkijos sostinės, kur seniau klykavo pempės, perėjo laukinės antys, per trumpą laiką išaugo beveik 20 hektarų plotą užimantis šis medvilnės kombinatas. Čia su galinga technika statybininkai pradėjo darbuotis prieš devyniolika metų. Kombinatas kilo kaip ant mielių. Pagamintos įvairiuose Tarybų Sąjungos miestuose į Alytų keliavo verpimo mašinos, audimo staklės, kiti įrenginiai. Ir jau po trejų metų buvo pradėta verpti siūlus, austi drobes. Medvilnę Alytaus verpėjėlėms ir audėjėlėms siunčia tolimosios Vidurinės Azijos respublikos. Per metus jos suvartojama 17 tūkstančių tonų.

Gamyba kombinate nuolat didėja. Pirmoji pusė milijardo audinių buvo pagaminta per vienuolika metų, o antroji — tik per penkerius metus. Dabar per parą suverpiama vidutiniškai 60 tonų verpalų, išleidžiama beveik pusė milijono metrų balintų, dažytų ir margintų audinių. Įmonė audžia apie 30 rūšių medžiagas, išmargintas įvairiausiais raštais ir spalvomis. Gaminamas ir baldinis vatinas, siuvami drabužėliai vaikams, išleidžiami suvenyrai.

Kasmet gerėja darbininkų darbo ir poilsio sąlygos, turtingiau jie praleidžia laisvalaikį. Verpykloje pradėjo veikti trys mechanizuotos srautinės medvilnės pluošto paruošimo linijos, sumontuotos labai našios verpimo mašinos, audykloje — beveik pustrėčio tūkstančio greičiau ir tyliau audžiančių bešaudyklinių staklių. Audimo gamyboje įrengtos garsų

sugeriančios plokštės ir kitos priemonės iki 15 procentų sumažino triukšmingumą. Visuose cechuose yra jaukūs poilsio kambariai. Darbininkai gali nemokamai gydytis įmonės poliklinikoje ir profilaktoriuje, o pailsėti prie ežero pastatytose vilose. Kultūrinio gyvenimo centru tapo erdvūs kultūros rūmai. Juose rengiami spektakliai ir koncertai. Juose veikia 40 meno saviveiklos ir 30 techninės kūrybos ratelių.

K. Ivanauskas

Sparčiai augant Lietuvos miestams, daug dėmesio skiriama jų jaukumui. Miestus puošia daugybė medžių, kurie sodinami ir žiemą, esant įšalusiam gruntui. Taip pasodinti medžiai geriau prigyja, nes mažiau nukenčia šaknys. Vilniuje kasmet žiemą pasodinama apie tūkstantį medžių.

Nuotraukoje: sodinami medžiai. (V. Gulevičiaus nuotr.)

LINARŪTĖJE MOTERYS NEBELENKIA NUGARŲ

Jau seniai rudenįjančios Lietuvos laukuose nebe pamatysi palinkusių moterų, raunančių linus. Šį varginantį darbą iš jų "paveržė" vyrai, pasitelkę šiuolaikinę techniką. Antai Pakruojo rajono "Naujo ūkio" mechanizatoriai P. Vilkas ir A. Židonis kasdien nurauna kombainais po šešis hektarus linų. Jie gražiai užderėjo visame 285 hektarų plote. Iš hektaro vidutiniškai gaunama po 8 centnerius pluošto ir po 6 centnerius sėmenų. Linų stiebeliai iš laukų tiesiai pristatomi į Pamūšio linų fabriką.

Visuose Pakruojo rajono ūkiuose nuo pat linarūtės pradžios virtinės automašinos su linų stiebeliais rieda į Pamūšio fabriką. Tai naudinga ir ūkiams, ir fabrikui. Parduodant valstybei stiebelius, darbo sąnaudos sumažėja maždaug pustrėčio karto, nes nereikia linų kloti. Be to, už stiebeliais pristatomus linus maždaug trečdaliu yra didesnės supirkimo kainos. Tai užtikrina dideles pajamas. Pernai vienas hektaras linų vidutiniškai davė ūkiams po 1,028 rublių gryno pelno. "Naujo kelio", Lygumų, "Ąžuolo" kolūkiuose gaunama už linus pusė ir daugiau visų augalininkystės pajamų.

Gausūs linų derliai gaunami auginant juos pagal mokslininkų nurodymus, mechanizuotai, be nuostolių nuimant derlių, rūpestingai jį tvarkant.

VILNIUS. Visos šalies kino ekranuose rodomas naujas lietuviškas multiplikacinis filmas "Mįslė". Lietuvos kino studijoje jį sukūrė dailininkė N. Valadkevičiūtė, neseniai baigusi Sąjunginio valstybinio kinematografijos instituto režisūros kursus. "Mįslės" siužetas remiasi lietuvių tautosaka.

— Gražią dovaną darbymečio metu gavo Anykščių rajono "Ateities" kolūkio žemdirbiai. Rekonstruotame pastate svetingai duris atvėrė 50 vietų valgykla. Pirmaisiais valgyklos svečiais buvo ūkio traktorininkai, vairuotojai, fermų darbininkai.

— Anykščiuose įvyko senovinių kinkinių paroda, arklių kaustymo meną demonstravo iš visos respublikos susirinkę nagingi kalviai. Šventės metu vyko parodomosios jojimo varžybos, visi, kas norėjo, galėjo pasivažinėti senovinėmis karietomis ar paprastomis kaimiškomis brickomis.

Vilnius, spalio 3, 1985

Klaipėdos jūrų muziejų ir akvariumą kasdien aplanko tūkstančiai žmonių. Šiomet čia gautą naujų gyvūnų. Atvežti keli Grenlandijos ir Baikalo ruoniai, taip pat plėšrūnė Murena iš Karibų jūros.

Nuotraukoje: maitinamas stambiausias akvariumo gyventojas šiaurės jūros liūtas Bocmanas. - (K. Jančiausko nuotrauka)

ĮMONĖ GARSINA SAVO MIESTĄ

Nedidelis Tarybų Lietuvos miestas Kapsukas dabar gerai žinomas visame plačiame pasaulyje. Ir garsina jį lygiai prieš ketvirtį amžiaus čia pradėjusi veikti maisto pramonės automatų gamykla. Savo produkciją ji siunčia į Čekoslovakiją, Vengriją, Graikiją, Indiją, Ispaniją — iš viso daugiau kaip į trisdešimt šalių.

Tokia gamykla, kurioje dirba keli tūkstančiai darbuotojų, Lietuvoje pastatyta neatsitiktinai. Juk Lietuva — nuo seno išvystytos žemdirbystės kraštas. Pagal mėsos ir pieno gamybą vienam gyventojui, pavyzdžiui, respublika dabar užima vieną pirmųjų vietų Europoje. O kur dar vaisiai, daržovės, uogos. Visą šią gausią žemės ūkio produkciją perdirba maisto pramonės įmonės. Tačiau ilgą laiką nemaža darbų jose buvo atliekama rankomis. Padėtis pasikeitė pastačius gamyklą Kapsuke. Ji maisto pramonės įmones aprūpina pakavimo, fasavimo automatais, greito produktų šaldymo įrengimais, pramoniniais robotais, manipulatoriais.

Kapsuko pramonės automatų gamykla — viena moderniausių respublikos pramonėje. Čia daromi įrengimai atitinka geriausius

pasaulinius pavyzdžius. Apie tai liudija ir aukso bei sidabro medaliai, garbės diplomai, kuriuos Suvalkijoje pagaminti įrengimai pelnė tarptautinėse parodose Brno (Čekoslovakija), Leipcige, Bukarešte, Paryžiuje, Lisabonoje. Toks pripažinimas daugelį užsienio firmų paskatino bendradarbiauti su kapsukiečiais.

Aukštą produkcijos kokybę lemia ne tik naujausias mašinos, tobuliausios technologijos. Maisto pramonės automatų gamyklą garsina jo žmonės. Štai kad ir tekintojas Stanislovas Masaitis, kuriam už įžymius pasiekimus darbe šiemet suteikta Lietuvos TSR valstybinė premija. Pagal jo pasiūlymus pritaikytos naujovės įmonei kasmet padeda sutaupyti dešimtis tūkstančių rublių. Daugelis vaikinių ir merginų, prieš dešimt-penkiolika metų pradėjusių dirbti įmonėje, vadina S. Masaitį savo mokytoju. Nemaža grupė gamyklos specialistų už labai našių automatų sukūrimą apdovanota Tarybų Sąjungos valstybine premija. Tai jų nuopelnas, kad dabar į Kapsuką semtis patyrimo atvažiuoja giminingų šalies, užsienio įmonių atstovai.

— Darbininkas įmonei — įmo-

nė darbininkui. Tik taip tvarkydami mes pasiekėme aukštų rezultatų, — sako ilgametis gamyklos direktorius Jonas Šeškevičius. — Įmonės cechuose sudarytos puikios darbo sąlygos. Visi įrengimai čia dirba be triukšmo — jie sumontuoti ant specialių "oro pagalvių". Patalpose veikia oro kondicionavimo sistemos, įrengti psichologinės iškvos kabinetai, jaukios buitinės patalpos. Kiekviename įmonės korpuse yra sava valgykla, kavinė, kurias šviežiais vaisiais ir daržovėmis ištusius metus aprūpina netoli gamyklos įrengti šiltnamiai. Darbininkų sveikata rūpinasi gamyklos poliklinikos specialistai.

Pasistengėme, kad visi pagaidaujantys galėtų atostogauti vasarą. Jų paslaugoms poilsio namai Palangoje, prie Šešupės veikia sanatorija - profilaktoriumas. Visa tai pastatyta už įmonės pelno lėšas, kurių kasmet gauname vis daugiau.

Plačiai žinoma įmonės produkcija, geros darbo sąlygos traukia jaunimą. Kapsuke įkurta speciall profesinė technikos mokykla, kurl rengia gamyklai įvairiausių specialybių darbininkus. Kolektyvo gretas kasmet papildo nemažas būrys inžinierių, technologų, baigusių Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutą. Bendromis jaunimo ir įmonės veteranų pastangomis Kapsuke kasmet sukuriami vis naujesni, geresni maisto pramonės automatai.

Vytautas Žemaitis

Ekspedicija Mielagėnuose

Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto kraštotyrininkai šešioliktosios kompleksinės ekspedicijos objektu pasirinko Ignalinos rajono Mielagėnų apylinkę. Ekspedicijoje dirbo 112 Universiteto, Dailės instituto studentų ir dėstytojų.

Eksponuojamos skulptūros

Daugiau kaip šimtas darbų eksponuojama skulptūros parodoje Kaune, paveikslų galerijoje. Dvidešimt aštuoni autoriai — Kauno ir Klaipėdos dailininkai — supažindina žiūrovus su savo pastorojo dešimtmečio kūrybos laimėjimais. Tai — amžininkų skulptūriniai portretai, dekoratyvinės kompozicijos, mažoji plastika, medaliai.

Nauja technika

Respublikos pieno fermose šiemet bus sumontuota 360 naujos markės pieno šaldytuvų, gautų iš Rytų Vokietijos ir Lenkijos.

— Komplektuodami naujas pieno fermas, visiškai patenkiname pieno šaldymo įrengimų poreikius, — pranešė Valstybinio gamybinio techninio žemės ūkio aprūpinimo komiteto fermų įrengimų skyriaus vedančioji inžinierė Elvyra Dubosienė.

Padaugėjo telefonų

Biržų rajono L. Četnischovskio kolūkio centrinėje Romgalių gyvenvietėje pastatyta nauja automatinė telefonų stotis. Dabar visiškai telefonizuotos gyvulininkystės fermos, kiti visuomeniniai pastatai — stotis papildė penkiasdešimčių abonentų. Telefonus įsivedė ir daugelis kolūkiečių.

Šiaulių 12-oje vidurinėje mokykloje daugelis vaikų mokosi muzikos. Mokykloje veikia keli chorai, vokaliniai ir skudutininkų ansambliai, akordeonistų ir pučiamųjų orkestrai, choreografiniai kolektyvai. Jaunieji dainininkai sėkmingai dalyvauja respublikiniuose "Dainų dainelės" konkursuose.

Nuotraukoje: jaunoji akordeonistė. (A. Dilio nuotr.)

STATYBOS ANTAŠAVOJE

Kupiškio rajono Antašavos kolūkyje statomas didelis administracinis ir visuomeninis kompleksas.

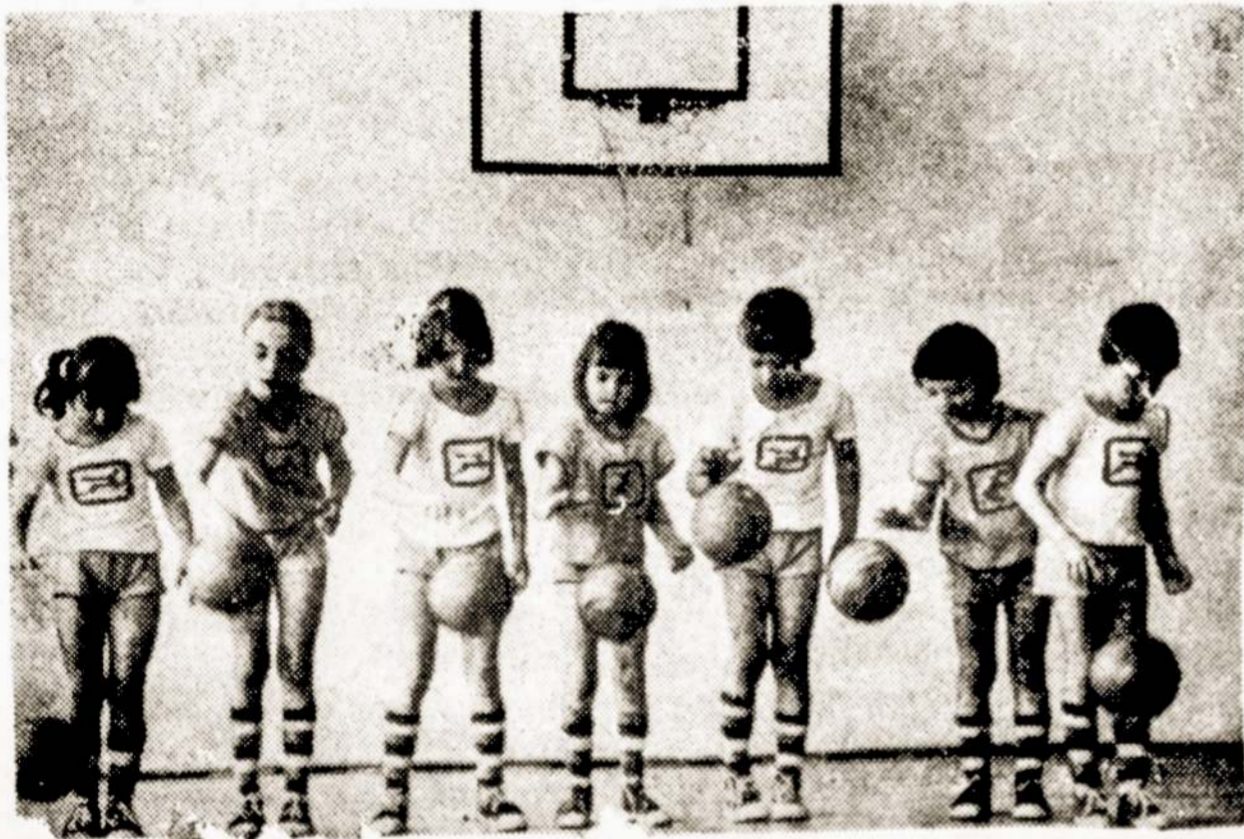
Komplekso projektą sukūrė Kupiškio rajono vyriausiasis architektas Algis Graužinis. Jame bus kolūkio valdybos kabinetai, 450 vietų salė, pritaikyta kino demonstravimui ir teatro spektakliams. Po tuo pačiu stogu bus ir sportinis blokas su erdvia sale.

Kasmet kolūkyje pastatoma po keturis gyvenamuosius namus.

Restauratorius Tadas Koronkevičius, daug metų dirbdamas M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, naujam gyvenimui prikėlė šimtus įvairiausių meistrų pagamintų senovinių laikrodžių. Neseniai jis sutaisė ir vieną seniausių laikrodžių, pagamintą Vilniuje 1638 m.

Nuotraukoje: T. Koronkevičius tikrina Kauno valstybinio istorijos muziejaus bokšto laikrodį. (K. Jurelės nuotr.)

Krepšinio aikštelėje išsirikiuoja dvi mažylių komandos, žaidžiantieji gerai valdo kamuolį, taikliai mēto į krepšį.

Varžybos vyksta viename Vilniaus vaikų darželyje, o jo dalyviai — šio darželio šešiamečiai.

Jau aštunti metai darželyje žaidžiama krepšinių. Žiemą vaikučiai žaidžia salėje, o vasarą atviroje aikštelėje. Vadovaujami auklėtojos V. Šliukštytės, bando akies tikslumą, įgyja pirmuosius įgūdžius.

Nuotraukoje: darželinukai mokosi valdyti kamuolį.

(A. Sabaliausko nuotr.)

VILNIAUS GIMIMUI

Kuo būsi tautai ir valstybei,
Kalva su staugiančiu vilku,
Triukšmingų amžių begalybėj
Kartoms ateinančių laiku?

Brasta per upę ar tėvynė
Kurioj kryžiuojasi keliai:
Tai tau takus per girią mynė
Prieš mūsų erą gyvuliai.

Ir žmonės jų pėdom atėjo,
Troškimų, baimės vedami,
Šukes ir savo kaulus sėjo,
Į mūsų amžių eidami.

Ką mena dar medžioklės ragas,
Pavirtę skiedroms ažuolai:
Po sluoksniais sąnašų dar dega
Grublėto molio gabalai.

Ir kas pagarsins tavo kilmę,
Karalius ar arkliavagis?
In civitate nostra Vilnia--
Visam pasauliui parašys?

Tegu legendos, sakmės mini
Kaip dūlančias šukes visus,
Visus kaip castrum Gedimini--
Gimimas tavo vis šviesus.

O gimus ir gyventi reikia,
Tikėjimo ir amatų:
Tegu išaukština, prakeikia,
Bet nesugriauna pamatų.

Kuo būsi tu! Diena skaidrėja
Saulėtekiais be atvangos
Žmogaus širdy — gyvoj idėjoj
Tautos, valstybės ir kalbos.

Mykolas Kartiauskas

ARKIVYSKUPO JUBILIEJUS

Lietuvos tikintieji rugpiūčio 25 d. pažymėjo Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos apaštališkojo administratoriaus, arkivyskupo Liudviko Pavilonio gimimo 75-ąsias metines. Jubiliatą nuoširdžiai pasveikino visų Lietuvos vyskupijų valdytojai, parapijų klebonai, daugybė tikinčiųjų.

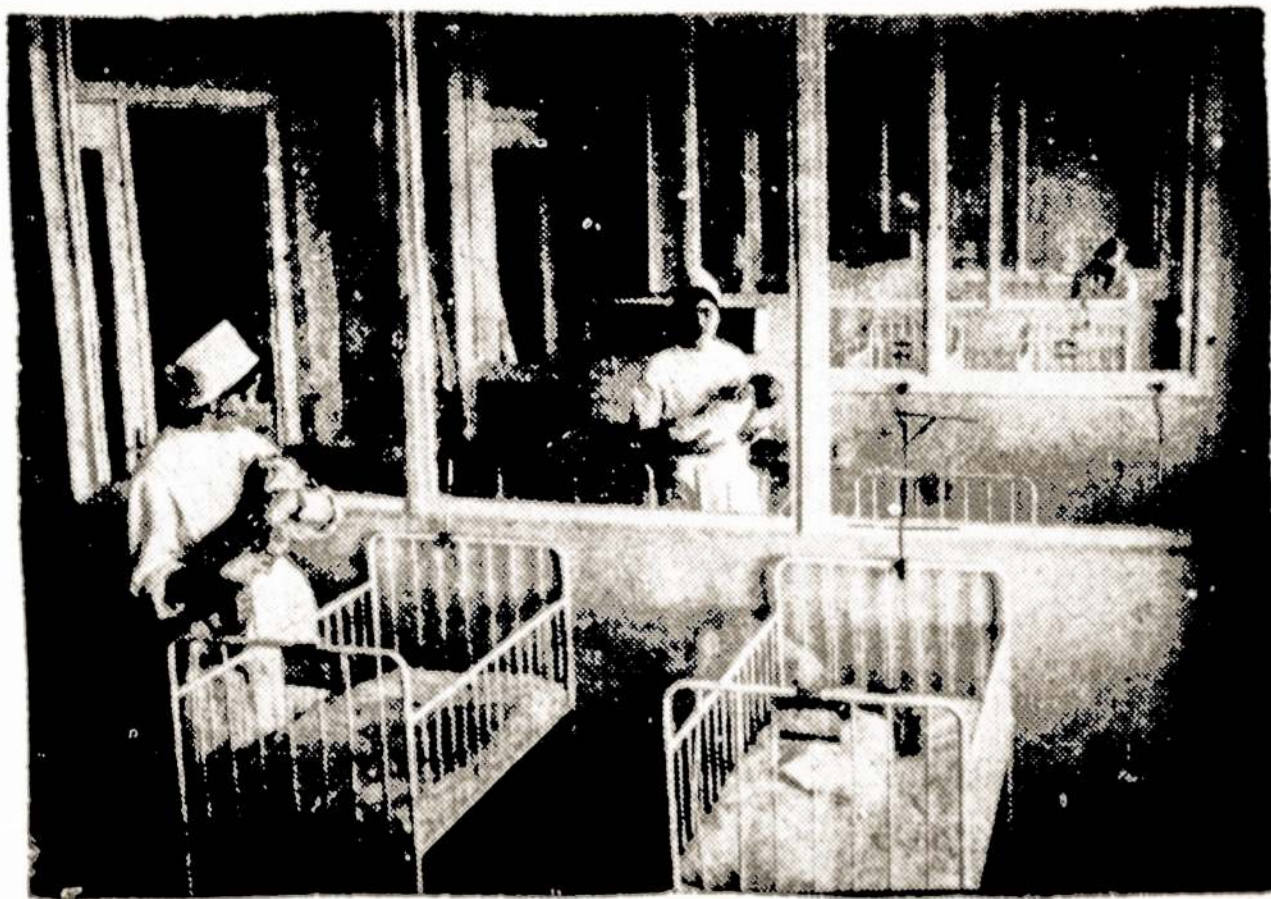
Jubiliejaus proga sveikinimus Liudvikui Paviloniui atsiuntė Religijos reikalų Taryba prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos, Lietuvos TSR Taikos gynimo komitetas, Lietuvos Draugystės ir kultū-

rinių ryšių su užsienio šalimis draugija. Juose pažymima vaisiniga jubilieato veikla taikos labui.

Liudvikas Pavilonis 1935 metais baigė Kauno universiteto Teologijos fakultetą. Iki 1940 metų jis redagavo katalikišką vaikų žurnalą "Šaltinėlis". L. Pavilonis buvo kunigas cilėje bažnyčioje. 1969 metais Kaune jis įšventintas į vyskupus.

Pavilonis šiuo metu yra Lietuvos katalikų bažnyčios vyskupų konferencijos pirmininkas.

(ELTA)

Pastaraisiais metais šiauriniame Vilniaus pakraštyje Santariškėse išaugusiame sveikatos miestelyje yra ir Respublikinė klinikinė vaikų ligoninė. Tai didžiulis gydomas centras, aprūpintas naujausia aparatūra ir įrengimais. Klinika nemokamai gydo per metus iki 11 tūkstančių vaikų. Čia veikia respublikinis vaikų chirurgijos centras. Atliekama iki pustrėčio tūkstančio operacijų per metus.

K. Jankausko nuotraukoje: klinikos naujagimių skyriuje.

6

Gyvenimas buvo sunkus

(Sutrupintas)

Jau baigiu septintą dešimtį. Mano kartai teko ypatingai sunkus gyvenimo kelias. Jaunystė, prasidėjusi prieškario metais, apėmė karo ir sunkius pokario metus. Mes visko matėme. Todėl šiandien pikta ir juokinga klausytis įvairių "balsų" apie buvusį "rojų" buržuazinėje Lietuvoje, dejonės dėl dabartinio mūsų "vargo".

KNYGOS BICIULIAI — JŪREIVIŲ BICIULIAI

Prieš devynerius metus užsi-
mezgė Jurbarko rajono knygos bi-
čiulio ir tralerio-superrefrižerato-
rius "Jurbarkas" įgulos draugys-
tė. Kasmet ji stiprėja, tampa nuo-
širdesnė. Dabar knygos bičiuliai
laive, o jūreiviai Jurbarko jaučiasi
saviškiais, žino vieni kitų darbus,
laimėjimus. Knygos bičiuliai sten-
giasi kasmet aplankyti laivą, nu-
vežti knygų. Jurbarkiečiai šefuoja
ir tanklaivio "Žalgiris" įgulą.

Sena draugystė sieja kėdainie-
čius su laivo "Kėdainiai" įgula.
Neseniai knygų siuntą jūreiviams
vežė 27-osios profesinės technikos
mokyklos delegacija. Moksleiviai
labai džiaugėsi, galėdami pamatyti
vieną geriausių Lietuvos jūrų lai-
vininkystės laivų.

Į viso per praėjusius metus
Lietuvos knygos bičiulių draugija
laivų bibliotekėlėms padovanojo
daugiau kaip 6,000 knygų.

Kokia buvo ta Lietuvos kaimo
"gerovė", liudija skelbimai ano
meto spaudoje apie parduodamus
ūkius, kurių per metus išvaržda-
vo iki 2,000. O ką sako tas faktas,
kad per kelerius buržuazijos val-
dymo metus Brazilijos ir kitų
Amerikos kraštų gyvatynuose at-
sidūrė dešimtys tūkstančių tautie-
čių. Juk ne nuo pertekliaus, o nuo
vargo bėgo iš tėvynės sveikiau-
sias jaunimas. Kiekvienoje apy-
linkėje buvo ūkių, kurių įpėdiniai
per poros kartų amžių, besidaly-
dami žemę, virto skurdžiais skly-
pelninkais, gyvenančiais nebaigto-
se įrengti lūšnelėse. Ypatingai
sunkioje būklėje atsidūrė ūkinin-
kai, prasidėjus pasaulinei ekono-
minei krizei, kai tradicinės mūsų
prekės neteko paklausos. Reikėjo
orientuotis į pieno ir kiaulių ūkį.
o patyrimo nebuvo. Nebuvo ir
veislinių gyvulių, nei lėšų jiems
įsigyti. Pramonės gaminiai buvo
brangūs, mineralinių trąšų mažai,
derliai žemi, o gyvulių produkty-
vumas menkas. Samdinių atlygi-
nimai taip pat buvo maži ir labai
skyrėsi net netolimuose valsčiuo-
se. Antai apie Endrievą bernui
mokėjo po 400-500 litų per metus.
Merginai Endrievave mokėjo po
250-300 litų už tą patį laiką, o
Kvėdernoje — 80-120 litų. Endrie-
javiškis bernas už metų algą ga-
lėjo nusipirkti dviratį ir kostiumą,
o kvėdarniškiui tik dviračiui
vos užtekdamo. O "gerą" 120 litų
algą gaudama kvėdarniškę mergi-
na už dienos uždarbį apytikriai
galėjo nusipirkti tris dėžutes deg-
tukų arba vieną pašto ženklą.

Apie socialinį aprūpinimą iškal-
bingai bylojo elgetų virtinės prie
šventoriaus vartų per šventes ir
atlaisdus, nes nei ligos, nei nelai-
mės atveju jokio draudimo ne-
buvo, ir nelaimės ištiktam darbi-
ninkui likdavo tik elgetos lazda
ir terba.

Medicinos pagalba kaimui prak-
tiškai buvo beveik neprieinama,
nes gydytojas buvo ne kiekvienai-

me valsčiuje ir už receptą imdavo
3-5 litus, o vizitas į namus kai-
nuodavo 25-30 litų, tuometinėm
kainom — pusė bekono. Ligoninė
— apskrities centre. Už vietą joje
vienai parai reikėjo mokėti 5-7-12
litų — pagal klasę. Versdavosi
žmonės kaip išmanė, bobučių pa-
tarimais, pažadais į stebuklingas
vietas, eidavo pas šundaktarius.
"Stebuklingos" vietos, kaip šiluva
ir Žemaičių Kalvarija, buvo na-
cionalinės, o tokios, kaip kaimyno
pamiškėje stovėjusi Drungeliškė
ir Šv. Antano statula Judrėnų baž-
nyčioje — vietinės reikšmės. Be
to, Plungėje buvo įsikūrę vienuo-
liai. Norėdami išpopuliarinti sa-
vajį "Lurdą", organizuodavo prie
jų ligonių kongresus, į kuriuos,
vildamosi stebuklo suplaukdavo
didžiulės minios iš visos Žemai-
tijos. Bet ten stebuklų, neskaitant
daromų Telšių juokdario Kikilo,
mokėjusio išversti akis, išsinarinti
ir vėl atstatyti sąnarius, nebuvo.
Neteisus būčiau sakydamas, kad
ligonių kongresai niekam nepadė-
jo: tikinčiųjų sunešti litai labai
praverė vienuoliams... Esant to-
kiai medicininei pagalbai, mirtin-
gumas (ypač vaikų) buvo didžiul-
lis. Pavyzdžiui, mūsų šeimoje gi-
mėm septyniolika, o užaugom tik
šeši. Iš vienuolikos mirusių devy-
ni mirė, nesulaukę nė dvejų metų.

Švietimas taip pat buvo apverkti-
nas. Dauguma kaimiečių nebaig-
davo pradinės mokyklos. Bežemių
ir mažžemių vaikai lankydavo
mokyklą tik nuo "Visų šventų"
iki Velykų, nes paskui reikėdavo
pardavinėti savo vasaras...

Seniai praėjo tie sunkūs metai,
tarybinė santvarka atvėrė duris į
pasiturtintį gyvenimą daugybei
varguolių ir nusukurusių ūkininkų.
Visa širdimi pritariu atėjusiam
naujam gyvenimui. Ypač jauni-
mas, kuris šiandien auga be rūpes-
čių, yra viskuo aprūpintas, turėtų
geriau suvokti, ką jiems davė Ta-
rybų valdžia, kas tokių laukė bur-
žuaziniame kaime.

Mykolas Dausynas,
Klaipėdos tarybinio ūkio
darbininkas pensininkas

Pirmą kartą aplankius tėvų gimtinę

Lėktuvui nusileidus į Vilniaus
aerodromą buvo šilta, saulėta die-
na. Kaip buvo malonu pirmą kartą
pamatyti tą kraštą, apie kurį mū-
sų tėvai dažnai su liūdesiu kal-
bėdavo.

Apgyvendino mus viešbutyje
"Lietuva", iš kurio matėsi graži
Vilniaus apylinkė.

Pasirodė, kad mūsų rašytas
laiškas, pranešantis giminėms apie
mūsų atvykimą, pasivėlavo. Gimi-
niečiai nežinojo ir neatvyko į aero-
dromą mus sutikti. Tad iš viešbu-
čio išėjom į Dzeržinskio gatvę
žmonos Sofijos giminėjų ieškoti.
Suradus jų butą, koks buvo siur-
prizas, koks malonumas pirmą
kartą susitikti su Vytutu ir Rita
Linartais ir jų šeima — šerūne ir
Vytuku! Pirmos pažinties drau-
giškoje nuotaikoje su jais pralei-
dome visą vakarą.

Kitą dieną buvo įdomi turistinė
kelionė po Vilnių. Pamatėm prieš
šimtmečius pastatytus, dabar res-
tauruotus, pastatus. Tai tikras ar-

chitektūros paminklų muziejus,
primenantis Vilniaus miesto seno-
vę. Kotuzovo aikštė, Vilniaus uni-
versiteto rūmai, vienas iš seniausių
universitetų Tarybų Sąjungoj.
Įspūdingi Šv. Onos, Bernardinų ir
kitų bažnyčių architektūriniai kū-
riniai, statyti 15-ame šimtmetyje.

Vakare mūsų turistinė grupė
susitiko su "Tėviškės" draugijos
vicepirmininku Algiu Kusta. Jis
pasveikino "Vilnies" ekskursijos
turistus, palinkėjo linksmai pra-
leisti viešnagės laiką Lietuvoje.
Čia dalyvavo ir Vytautas Kazake-
vičius, Tarybų Lietuvos užsienio
reikalų ministerijos darbuotojas,
geras JAV lietuvių draugas.

Mano žmona Sofija labiausiai
norėjo pamatyti savo mamos gim-
tinę Kupiškį. Giminaičių draugas,
kupiškėnas Kazimieras Pakštis
savo automobiliu mums patalki-

(Nukelta į 7 pusl.)

Vilnis, spalio 3, 1985

ninkavo. Iš Vilniaus į Kupiškį vyko per Anykščius. Ten aplankė rašytojo Vienuolio ir poeto A. Baranausko memorialinį muziejų, įkurtą šių rašytojų pagerbimui. Čia gavome brošiūrą, kurioje radome atspausdintą V. Tamošiūnaitės eilėraštį. Buvo įdomu, kai iš giminių sužinojome, jog V. Tamošiūnaitė buvo gera A. Baranausko draugė, Sofijos motinos Paulinos Simonienės teta.

Toliau kelionė tęsėsi per Kupiškį į Papilių kaimą. Vairuotojas gerai žinojo šią apylinkę. Nuvežė į tą vietą, kur Sofijos motina Paulina Simonienė-Laužikaitė gimė ir augo. Labai graži apylinkė, visur tik žalia, žalia, kalneliai apaugę miško gojais, kur Paulinos vaikystė prabėgo. Kaip buvo malonu ir

gera pabūti toje vietoje, apie kurią tiek daug girdėta iš Paulinos pasakojimų.

Užmerkus akis rodosi, kaip būdama jauna mergaitė čia dirbo, žaidė, šoko ir dainavo. Gaila, kad jai neteko daugiau pavaikščioti jaunystėje pramintais takais. Jau keliolika metų, kai amžinai užmirusi išsisi Čikagos Lietuvių Tautinėse kapinėse šalia savo gyvenimo draugo Simono.

Papilių kaime namas, kur Paulina gimė, tebėra, tik buvo perkeltas į kitą vietą, atremontuotas. Dabar jame gyvena Alfonsas Melynis su šeima, tolimi Paulinos giminaičiai.

Nuvykome dar į Šepėsos kaimą, kur Sofijos pusseserė Antonina ir Kazimieras Stepuliai gyvena. Susitikime dalyvavo ir jos sūnūs Rai-

mondas ir Vytautas. Su jais buvo įdomu pasikalbėti, užmegzti artimesnius giminytės ryšius.

Vėlai vakarę grįžome į Vilnių. Vilnius tai lietuvių istorijos lobynas. Aplankėm 1323 metais kalne įkurtą Gedimino pilį. Sako, kad kunigaikštis Gediminas yra Vilniaus miesto įkūrėjas. Tos dienos vakarę vyko dar į Kotuzovo aikštę. Ten etnografinis ansambelis atliko programą.

Aikštė sausakimšai prisipildė žmonių. Mums turistams buvo labai įdomu pamatyti liaudies šokių ir dainų programą. Programai pasibaigus prasiskleidė publika aikštėje, tada programos dalyviai kartu su publika šoko. Toks gražus pasilinksminimo finalas.

Kada žmonės ėmė skirstytis į namus pastebėjau, kad aikštė liko švari, be jokių atmatų, šiukšlių. Sakau giminaičiui Vytautui: pas mus JAV po tokio žmonių susibūrimo aikštė būtų nuklota popieriais, skardinėmis ir kitokiu šlamštu. Vilniaus miesto gatvėse visur matoma švara. Nematysi sienų nutepliotų, kaip pas mus vaduama "Graffiti". Ir žmonės, kuriuos teko susitikti gatvėje, parduotuvėse ir viešbutyje, mandagūs, draugiški, kultūringi, tvarkingai apsirebę.

Sekanti kelionė buvo į Trakus. Niekad neįsivaizdavau, kad čia yra toks gamtos grožis: ežerai ir medžiais apaugusios salos. Ideališka atostogoms vieta. Labai įspūdinga restauruota Trakų pilis, žymiausias Lietuvoje istorinis paminklas. Pastatyta 14-ajame šimt-metyje apsiginti nuo kryžiuočių antpuolių.

Dešimties dienų viešnagė Lietuvoje labai greitai bėga. Norisi kuo daugiau pamatyti. Opera — aukščiausia muzikos meno viršūnė. Su Vytautu ir Rita Linartais nuėjome į Operos rūmų pastatą. Įdomus šių dienų lietuvių architektūros kūrinys. Turėjome progą pamatyti Carmen operos pastatymą. Žavėjomės talentingų artistų vaidyba, muzika ir dainomis.

Vėlai vakarę grįždami iš operos į viešbutį, klausiu giminaičių, ar čia naktį einant gatvėmis pasitai-ko užpuolimų, apiplėšimo tikslu? Jie užtikrino, kad tokių įvykių Vilniuje nėra.

Kitą dieną nuvykome į Kauną. Ten Neris ir Nemuno upių santakoje apžiūrėjome 13-tame šimtmetyje pastatytą, dabar atremontuotą, tvirtovę. Aplankėm unikalų Velnių muziejų, kur yra eksponuojama iš viso pasaulio suvežtų visokių įsivaizduojamų, skulptorių sukurtų, velnių kolekcija. Vienas velniūkštis ten tupi atvežtas net iš Kalifornijos.

Kaune daug ko įdomaus teko pamatyti — Čiurlionio dailės muziejų, Etnografinį istorijos muziejų, kur parodomi evoliuciniai Lietuvos gyvenimo pėdsakai nuo ledmečio iki šių dienų. Pavaikščiujome po Kauno prekybos centrą Laisvės alėja. Matosi restauruoti seni pastatai, kuriuose įsikūrusios visokios parduotuvės, restoranai. Puikuojausi nauja "Merkurijaus" departamentinė parduotuvė. Laisvės alėja išklota betoninėm plokštėm naudotis tik pėstiesiems. Gėlių klobos ir suoleliai atsilankiusių patogumui.

Baisius nacių okupacijos metus primena IX Fortas, kur 80,000 ne-

kaltų žmonių buvo nužudyta. Senas pastatas - kalėjimas, kuriame buvo kalicami iki nužudymo žmonės, atrodo nykiai rūstus. Kad ateinančioms kartoms primintų tą baisų fašistų sukulto karo siautėjimą, pastatytas milžiniškas paminklas kankinių pagerbimui, taipgi muziejus, kuriame patalpinti įvairūs eksponatai, parodantys fašistinės pabaisės siautėjimą Lietuvoje.

Įsimintinas vakaras su giminaičiais ir draugais praleistas "Erfurtas" pramoginiame klube. Gėrėjomės Viktoro Malinausko paruošta menine programa.

Štai vėl kas naujo! Vykstame į Rumšiškės pamatyti senosios Lietuvos. Čia suvežti iš skirtingų vietų seni namai ir ūkiniai pastatai parodo kaip seniau žmonės gyveno. Jaunimas gali palyginti netolimos praeities laikus su dabartine Lietuva. Ir mums buvo labai įdomu pamatyti, išgirsti iš girdės romantišką pasakojimą, kaip senovėje jauni lietuviai vaikinai ir merginos susitikdavo prie šulinio melnikautis.

Grįždami į Vilnių sustojome Elektrėnuose — naujame mieste, įkurtame 1960 metais. Čia restorane pavalgėm skaniaus pietus. Kartu su mumis važiavo giminaičių dukra Šerūnė Linartaitė. Ji čia buvo pirmą kartą.

Artinosi mūsų viešnagės Lietuvoje pabaiga. Atsisveikinom su giminėmis ir draugais prie vaišių stalo "Lietuvos" viešbučio restorane ant 22-ro aukšto, iš kur matosi gražiausia Vilniaus miesto panorama.

Kitos dienos rytą mūsų turistinė grupė susirinkome į viešbučio vestibulį vykti į aerodromą. Prisirinko didelės būrys giminių ir draugų atsisveikinti. Jų tarpe buvo ir mūsų giminaičiai. Mus jaudino liūdnas pojūtis, jog pirmą kartą susitikę su giminaičiais vėl tenka skirtis. Tačiau turime viltį kada nors vėl susitikti.

Tad sudiev švaraus oro, žaliuojančių lankų ir girių gražuole Lietuva, mūsų tėvų gimtine, mūsų giminaičių namai!

Chester Kent-Kvetinskas
Downey, California

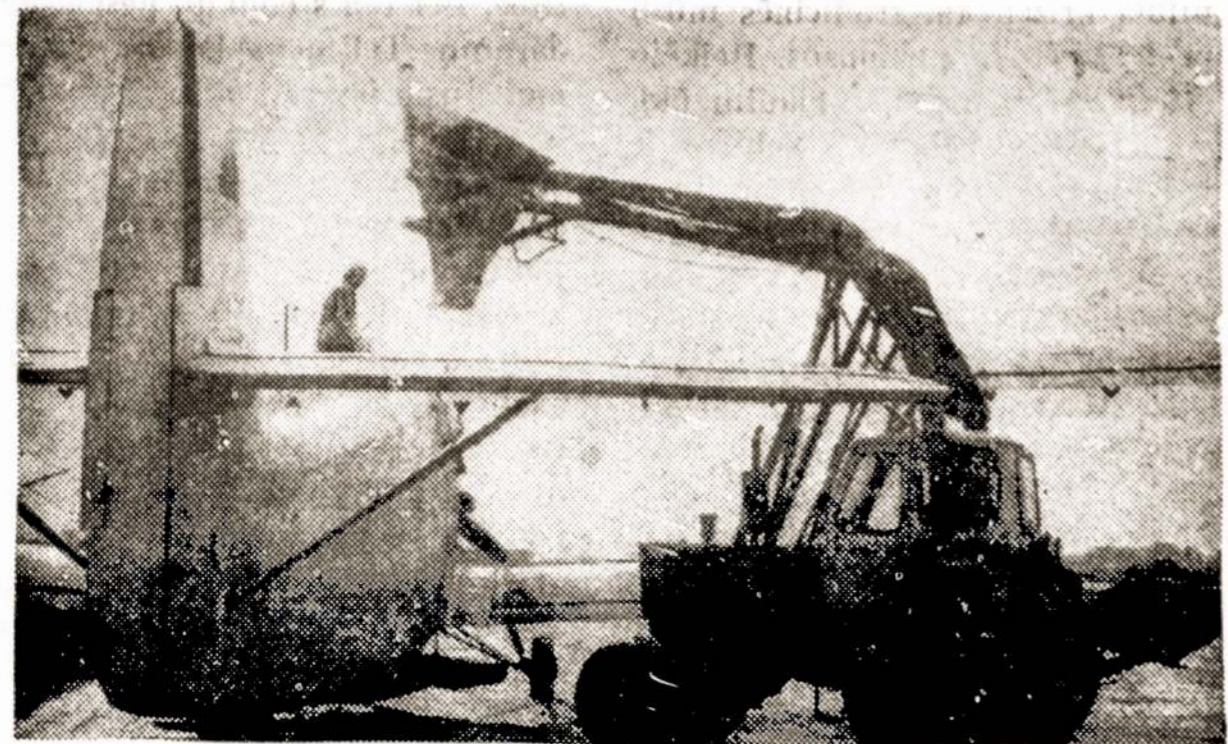
GRAŽIAI IR PAVYZDINGAS PRADĖTAS "VILNIES" VAJUS

Netenka daug aiškinti, kad šis "Vilnies" naujų skaitytojų gavimui ir užsibaigusiu prenumeratų atnaujinimui vėjus pradėtas gražiai ir sveikintinai. Tai rodo vėjus skaitlinės. Smagu, kad gautas nemažas skaičius naujų skaitytojų. Dabar svarbu, kad tas darbas eitų be sustojimo. Aišku, jei visi vėjininkai taip rūpestingai padirbės, taip ir bus.

Tad, mēli vėjininkai, nesulėtinkime savo darbo ir ateityje, kad atėjus vėjus užbaigai, taip galėtume pasidžiaugti, kaip dabar džiaugiamės vėjus pradžia.

Neperdėsiu pasakiusi, kad nėra didesnio darbo ir pareigos, kaip plėsti pažangios spaudos skaitytojų šeimą ir vis daugiau naujų įtraukti, nes kiekvienas naujas skaitytojas reiškia naują kovotoją už darbo žmonių teisių gynimą ir už vedimą kovos pastoviai taikai pasaulyje įgyvendinti.

Sena Vajininkė

Daug statoma Šiaulių rajone. Šiomet statybos montavimo darbų atlikta daugiau kaip už šešis milijonus rublių. Drėgnų pašarų cechas ir pirtis išaugo "Tarybų Lietuvos" kolūkyje 200 vietų karvidė Žadžiūnų kolūkyje, 64 vietų autogaražas Varputėnų tarybiname ūkyje, lėktuvų pakilimo nusileidimo aikštelė įrengta "Raudonosios vėliavos" kolūkyje.

A. Dilio nuotrauka

MELIORATORIŲ KVARTALAS. Taip pavadintas Šilutės miesto gyvenamasis mikrorajonas, kuriame neseniai įkurtus atšventė keturiasdešimt melioratorių šeimų. Naujakuriams sudarytos geriausios gyvenimo ir buitės sąlygos.

Nuotraukoje: groja melioratorių kaimo kapela.

Nuotraukoje: vienoje iš sporto komplekso salių.

Vilnius, spalio 3, 1985

B. Aleknavičiaus nuotr.

KAIP EINA "VILNIES" VAJUS

(Nuo rugsėjo 1 d. iki rugsėjo 18 d.)

Kaip matome, vajaus pradžia graži. Svarbu, kad tokiais tempais jis vyktų ir toliau. Naujų skaitytojų jau gauta net penki. Mary Brennan gavo tris — vieną čia Amerikoje ir du Lietuvoje. Julija Marazienė gavo du Lietuvoje.

Tiesa, kol kas tik aštuoni vajininkai stojo į darbą, bet, tenka laukti, stos ir daugiau.

Vajininkai išsirikiavo taip:

JULIA MARAZAS — ALMKD punktų surinko	1,160
MARY BRENNAN — St. Petersburg, Fla.	820
ST. MASYTĖ — Detroit, Mich.	320
VIOLET TRASK-TARAŠKIENĖ — San Francisco, Calif.	320
ELIZABETH REPSHIS — Dorchester, Mass.	200
ALVINA STRICH — Kenosha, Wis.	120
MARY STRAUSS — Bridgeport, Conn.	80
OFFICE	1,120

SKAITLINGAS BUVO KULTŪRIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Smagu pranešti, kad pastaruoju laiku vykstantys Amerikos Lietuvos Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimai būna gana skaitlingi ir gyvi. Be to, narės rūpestingai aptaria ne tik draugijos klausimus, bet ir aplamai visuomeniškus reikalus.

Rugsėjo 17 d. įvykusį susirinkimą atidarė ir tvarką vedė draugijos pirmininkė Antanina Vaitkienė. Ji atidariusi susirinkimą ir pasveikinusi nares pasidžiaugė, kad per pastarąjį mėnesį nepraradome nei vienos narės.

Sekretorė paskaitė praeito susirinkimo tarimus, kurie buvo priimti kaip skaityti.

Pranešta, kad rimtai serga drg. M. Marquardt, kuri krisdama buvo skaudžiai sužeidusi galvą.

Sekretorė priminė, kad ji pirmomis vajaus dienomis užmokėjusi už "Tarybinę Moteris" žurnalą ir, pasitarusi su kitomis valdybos narėmis, užrašiusi "Vilni" Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Centrinei bibliotekai. Narės jos pranešimą užgyrė. Sekretorės pra-

nešimas apie pasidarbavimą "Vilnies" vajuje narių užgirtas ir įpareigota toliau dirbti vajuje.

Valdyba raportavo, kad rūpinasi draugijos reikalais ir jau teiravosi su salės savininkais dėl draugiškos išvykos suruošimo. Nutarta minėtą išvyką suruošti kovo 8 d. ir atžymėti Tarptautinės Moters dienos reikšmę. Išvyka vyks 1986 metų kovo 8 d. 12 val. dieną Prime Cut salėje, 5300 So. Pulaski.

Atsikreipta Humboldt Center — rusų organizacijos vardu, kad atsilankytume į jų ruošiamą koncertą rugsėjo 27 d. Jo programą pildys net devyni įžymūs Tarybų Sąjungos menininkai - dainininkai. Jų sąstata bus ir žymusis T. Lietuvos dainius-artistas Kernageris. Taipgi susitikime su mokslininku prof. Kojeliu. Iš viso tarybinių svečių atvyko 20, o iš jų — devyni menininkai. Smagu pasakyti, kad kultūrietės šį kvietimą šiltai sutiko ir apie dešimt pasižadėjo dalyvauti.

Šiame susirinkime atžymėti J. Urmonienės ir Stella Chapas gim-

tadieniai. Pastaroji savo šaunaus gimtadienio proga apdovanojo draugiją įteikdama \$12 paramos ir pasižadėjo su savo mylimu Antanėliu dalyvauti aukščiau minėtam koncerte ir ten baigti savo gimtadienio šventę. Taipgi drg. K. ir J. Sisevičiai įteikė draugijai \$5 paramos. Kitos draugės davė po mažesnę sumą. Celebrantėms sudainuota Ilgiausių metų.

Po susirinkimo buvo draugiškas pasivažiavimas. Vaišes paruošė darbščioji pirm. A. Vaitkienė, tal-kininkaujant kitoms draugėms.

Sekantis susirinkimas bus spalio 15 d. 12 val. dieną "Vilnies" salėje. Sekr. J. M-nė

ISVYKO T. LIETUVON

Su nemaža ekskursantų grupe rugsėjo 16 dieną į Lietuvą išvyko northsidietė Ona Masienė. Kiek nugirdau, kelionėje išbus apie 15 dienų. Smulkesnių davinų apie kelionę neteko plačiau sužinoti.

Linkime Onai sėkmingai ir nuotaikingai praleisti viešnagę ir visą kelionę, o sveikai bei puikiai nusiteikusiai grįžti į namus.

Lauksime jos su šauniu išpūdzijų glėbiu. Vilnietė

VIRGINIA IR WALTER WROBEL ATOSTOGAUS PRANCŪZIJOJE

Teko sušnekti su drg. Julija Urmoniene ir iš jos sužinoti, kad jos dukra ir žentas J. ir W. Wrobel rugsėjo 27 dieną išvyksta visam mėnesiui į Prancūziją. Jie sakė, jog gana plačiai pasidairys po tą šalį. Jie grįš į namus spalio 30 d.

Prie progos noriu priminti, kad Wrobel savo atžalyną (dvi dukras ir du sūnus) sėkmingai išmoksli- no. Jie yra įsigiję aukščiausius mokslo laipsnius ir jau savarankiškai gyvena, tai tėvai sugalvojo pasidairyti po platų pasaulį.

Malonių ir nuotaikingų atostogų linkime mieliems Wrobel!

Vilnietė

Laiškas iš Pensilvanijos

FOLSOM, PA.

Dear Nellie,

Enclosed is a check for a subscription yearly payment for Mrs. Alice Whitlock, 5919 Reza Reach St., Phila., Pa. 19120. We met her and a lot of other Lithuanians at the yearly Lithuanian picnic in Schwenkville, Pa., where all the progressive Lithuanians (what's left of the Lyros chorus, LDS, and ALDLD, plus Laisve and Vilnis readers) gather. We had a good time and met a lot of people. The picnic was held on a private estate overlooking beautiful Perkiomen Valley.

I shall try to get more new subs for you from the people that we met. I also wish to write an article about an old time active Lithuanian 96 yrs. old, who has been an active progressive Lithuanian for many years, and who knows you real well from meeting you at conventions held many years ago in Chicago.

With kind regards,
Wally and Emily Pozer

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Weslie Gates-Gudaitis

Spalio 11 d. suėjo lygiai 2 metai, kai negailėstinga mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo mano mylimą sūnų, dukrų tėvą, sulaukusių vos 64 metų amžiaus. Nors jau 3 metai praslinko nuo to neapsakomai skaudaus įvykio, kai užgėso jo šviesios gyvybės liepsnelė, bet mano širdyje skausmai nesumažėjo, o dar padidėjo. Auginau, mokinau įkvėpiau teisingą supratimą, kaip būti naudingam ne tik sau, savo šeimai, bet ir visai žmonijai. Tikėjau, kad sulaukus senatvės, turėsiu užuovėją. Deja, vienu metų bėgyje netekau abiejų sūnelių. Vargu kas supras, koki širdies skausmą pergyvenu...

Prisimenu mielą sūnų Weselie, kaip tikrą darbo klasės draugą. Nors širdį varsto tarsi aštrus kalavijas, bet iki mano krutinėje širdis plakis, laikysiu Jo kilnų atminimą ir didžiulios jo aukšto supratimu ir rūpestingumu auklėjant savo atžalyną.

Liūdinti motina JOSEPHINE SISEVIČIENĖ
dukros LESLIE KLIM ir šeima
LEE TOPPER ir šeima
patėvis KAZIMIERAS SISEVIČIUS

GRAZUS GESTAS

Teko nugirsti, kad kultūrietės savame susirinkime nutarė atei- nančiais metais atšvesti kaip pri- dera Kovo Aštuntąją — Tarptau- tinę Moters dieną. Jos tą dieną (kovo 8-ąją) susirinks gražioje Prime Cut salėje, 5300 So. Pulaski Ave., užsakys pietus ir visos nu- taikingai pasivažišs bei tinkamai praleis Tarptautinę Moters dieną.

K. Petrikenė

Pažangiems Amerikos lietuviams yra plačiai žinoma savo laiku bu- vusi aktyvi visuomenės veikėja Kotryna Petrikenė. Savo veikla per ilgus savo gyvenimo metus ji Amerikos pažangių lietuvių judė- jimui daug yra davusi, ypač kaip gabi organizatorė, kalbėtoja ir plunksnos darbininkė. Dabar, su- laukusi 96 metų amžiaus, iš akty- vios veiklos pasitraukus gyvena pas savo sūnų Artūrą, bet mintimis tebėra aktyvi. Neseniai ji "Vilniai" atsiuntė laišką, kuriame jaudinasi, kaip retas kuris mes, laikraščių likimu, turėdama didelę patirtį iškelia net kelis patari- mus, vertus dėmesio.

Didelis jai aciu už laišką. Senes- nio amžiaus žmonių, neapaję- giančių aktyviai reikštis judėjime, turinčių visuomeniniame judėji- me patirtį, kiekvienas patarimas aktyviai tebeveikiantiems yra ver- tinga gairė tolesnei veiklai.

Geriausi K. Petrikenei linkėji- mai ilgiausių metų ir didelis aciu už domėjimąsi mūsų veikla.

Vienas iš kolektyvo

DĖKOJA UŽ ATJAUTIMĄ

Rugsėjo 17 d. drg. Ruth Cogler paskambino į "Vilnies" raštinę ir prašė įdėti nuosirdžią padėką už tokį gausų prisiuntimą laiškų, jos mamytėi drg. Uršulei Juodai- tienei, kuri dabar yra slaugymo namuose. Ji sako, kad jos abi su sesute Olga Martin neužmirš tų, kurios taip daug malonumo suteikė jų motinai per laiškus ir asme- niškai aplankydamos. Ypač jos gimtadienio proga.

Kadangi ji paskutiniu laiku pakeitė jos kambario numerį, tai čia įdėsiu mielos Uršulės Juodai- tienės dabartinį adresą: Mrs. Ur- sula Juodaitis, Parkside Gardens Nursing Home, 5701 W. 79th St., Burbank, IL 60459. Room 123.

Nellie De Schaaf

OLGĄ MARTIN IŠTIKO ŠIRDIES SMŪGIS

Čikagiečiams gerai pažįstama Olga Martin, tai veikliosios U. Juo- daitienės dukra, rugsėjo mėnesio pradžioje išvyko su savo vyru Mike į Kanadą aplankyti vyro gi- mines. Besisvečiuodama buvo iš- tikta skaudaus širdies smūgio. Tai trijų mėnesių bėgyje ji jau antrą kartą ištikta širdies smūgio. Pa- skubomis buvo nuvežta į ligoninę, kur povaliai ima atsigauti.

Pranešdama šią skaudžią žinią Olgos sesutė Ruth Cogler pasakė, jog prieš porą metų, Rūtą buvo suėmęs aukštas kraujo spaudimas. Gydytojas jai patarė numesti svo- rį. Poros metų bėgyje ji numetusi 45 svarus. Dabar jaučiasi geriau.

Ruth gali būti geru pavyzdžiu toms, kurios sakosi negalinčios numesti svorio, nežiūrint, kad gy- dytojas pataria. NDS

Vilnis, spalio 3, 1985